

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10Co/28/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8109200723
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8109200723.10

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Jany Jančíkovej, sudkyňa spravodajkyňa, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. X.X.XXXX, C. XX, XXX XX A., právne zastúpený JUDr. Michalom Feciľákom, advokátom, so sídlom Jesenná 8, 080 01 Prešov, IČO: 37941623, 2/ D. A. E., nar. X.XX.XXXX, E. F. XX, XXX XX A., zastúpený JUDr. Ladislavom Lukáčom, advokátom, so sídlom Hlavná 17, 080 01 Prešov, IČO: 36164666, proti žalovaným: 1/ Prešovský samosprávny kraj, so sídlom Námestie mieru 2, 080 01 Prešov, zastúpený Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom Jesenná 14, 080 01 Prešov, IČO: 37 936 853, 2/ Mesto Prešov, so sídlom Hlavná 73, 080 01 Prešov, IČO: 00327646, zastúpené JUDr. Alojzom Naništom, advokátom, so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, IČO: 35519193, 3/ Slovenská republika - Slovenská správa ciest Bratislava, so sídlom Miletičova 19, 826 19 Bratislava, o náhradu za užívanie nehnuteľností, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č. k. 8C/9/2009-834 z 25. októbra 2018 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 8C/9/2009-834 zo dňa 25.10.2018 a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 8C/9/2009-834 z 25. októbra 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali voči žalovaným náhrady za užívanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území F. zapísaných na LV č. XXX a žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobcovia sú evidovaní ako podieloví spoluvlastníci parciel registra „C“ parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 39m², parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 2.440m² a parc. č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1.578m², zapísaných na LV č. XXX pre kat. úz. F.. Geometrickým plánom č. 1/2008 vyhotoveným D. B. G. bola parcela registra „C“ parc. č. XXXX/XX rozdelená na novovytvorené parcely, a to parcelu č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 1.200m² a parcelu č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 377m², pričom na parcele č. XXXX/XX sa nachádza inžinierska stavba - cesta III. triedy č. 068010 Prešov - Drienov - Lemešany a na novovytvorenej parcele č. XXXX/XX sa nachádza chodník. Územné rozhodnutie o umiestnení stavby s označením III/06810 Prešov - Vysielač - Privádzač na DI Prešov - Ličartovce bolo vydané dňa 24.08.1982, č. Výst. 771/82-Ke. Na základe stavebného povolenia č. j. Dop. 3988/OD-83, vydaného dňa 14.03.1983 Okresným národným výborom - odborom dopravy v Prešove bola postavená inžinierska stavba cesty a chodníka. Dňa 12.02.1992 bolo vydané kolaudačné rozhodnutie č. ObÚ-PD-2113/1991, ktorým bolo povolené užívanie cestnej stavby a táto bola odovzdaná do správy a údržby Okresnej správy ciest a Správe mestských komunikácií Prešov. Dňa 29.12.2003 bola medzi účastníkmi Slovenskou republikou, zastúpenou Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Prešovským samosprávnym krajom podpísaná dohoda o prechode majetku a s ním súvisiacich práv a povinností z vlastníctva štátu v správe Slovenskej správy ciest na Prešovský samosprávny kraj.

Ďalej súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal na rozsudok Okresného súdu Prešov, č. k. 14C/75/2012-506 zo dňa 13.01.2016, ktorým priznal žalobcom proti žalovanému Prešovskému samosprávnemu kraju, zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja náhradu za užívanie totožných nehnuteľností, avšak za obdobie roku 2007 vo výške po 8.645,12 eur s príslušenstvom v prospech každého zo žalobcov a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, č. k. 2Co/93/2016-614 zo dňa 30.11.2017 krajský súd ako odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 14C/75/2012-506 zo dňa 13.01.2016 a stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňom 05.02.2018.

Súd prvej inštancie predmet sporu právne posúdil podľa Čl. 2 ods. 3, Čl. 20 ods. 1, 3 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 1, § 39, §132 ods. 1, § 134 ods. 1, 2, 3, 4, § 129 ods. 1, §130 ods. 1, 2, § 123, § 451, § 456, § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 2 ods. 1 zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, § 1 ods. 2, 3, § 3d ods. 2, 3 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), § 4 ods. 1, 2, § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 vyhlášky č. 35/1984, ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách, § 1 ods. 1, § 2 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) ako aj podľa čl. 2 ods. 3 a čl. 5 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

V nadväznosti na citované ustanovenia súd prvej inštancie konštatoval, že predmetný spor je potrebné podrobiť nielen z pohľadu pozitívneho, ale aj z pohľadu jusnaturalistického, najmä cez prizmu dobrých mravov, ktoré teória a súdna prax zhodne považujú za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarca ich považuje za tak významné, že ich pomocou odkazu v právnej norme včleňuje do občianskeho práva. Súd prvej inštancie nepoprel právo žalobcov domáhať sa ochrany na súde, avšak otáznym a v konaní sporným sa mu javilo to, či takémuto výkonu práva je potrebné poskytnúť ochranu. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobcovia vedeli, že budú obmedzení vo svojich vlastníckych právach, pretože cestné teleso sa na predmetných pozemkoch v čase ich kúpy žalobcami už nachádzalo, pričom išlo o oprávnenú stavbu. Ďalej súd prvej inštancie zdôraznil, že vzhľadom na takýto stav nehnuteľnosti v čase kúpy, žalobcovia ako právni nástupcovia predchádzajúcich vlastníkov chceli byť na svojich vlastníckych právach obmedzení, keďže im muselo byť zrejmé, že pozemky sú v stave nepoužiteľnom napr. na výstavbu, keďže stavba - cestné teleso sa na týchto už nachádzala. Súd prvej inštancie vyslovil názor, že obmedzenie pozemku stavbou mohlo a malo byť zohľadnené v kúpnej cene, za akú uvedené pozemky žalobcovia nadobúdali, teda akékoľvek, čo i len potencionálne obmedzenie bolo odrazené v kúpnej cene. Žalobcovia tak vstúpili do práv vlastníka (§ 123 Občianskeho zákonníka), pričom nemohli predpokladať, že výkon ich vlastníckeho práva bude väčší ako bol ich právneho predchodcu. S dôrazom na výkon práv v súlade s dobrými mravmi súd prvej inštancie uzavrel, že špekulatívne nadobúdanie vlastníckeho práva len za účelom vytvárania zisku v dôsledku právnych rezíduí z minulosti nemôže obstať. Zároveň poukázal na to, že predmetný spor nie je ojedinelým prípadom žalobcov, ale ide o sériu súdnych sporov, pričom všetky sú viac-menej v rovnakom právnom i spoločenskom kontexte. Poskytnutím právnej ochrany takémuto konaniu by podľa súdu prvej inštancie bezpochyby dochádzalo k rozkladu konceptu dobrých mravov, čo považoval za neprípustné, preto žalobu žalobcov zamietol.

O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania proti neúspešným žalobcom v rozsahu 100 %.

Žalobca v 1/ rade v odvolaní proti uvedenému rozsudku namietal, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. S poukazom na ustanovenia čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky, §§ 123, 124, 126, 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalobca v 1/ rade nesúhlasil s tvrdením súdu prvej inštancie, že ním uplatnený nárok je v rozpore

s dobrými mravmi. Žalobca v 1/ rade poukázal na uznesenie Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. IV.ÚS 1750/10 z 03.01.2011, v zmysle ktorého domáhanie sa práva na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nemožno kvalifikovať ako zneužitie vlastníckeho práva, či výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, lebo vlastník sa domáha toho, čo mu po práve náleží. Žalobca v 1/ rade považoval zamietnutie žaloby za ujmu na jeho právach, a to konkrétne na práve užívať svoj majetok a brať z neho úžitky. V tejto súvislosti žalobca v 1/ rade poukázal na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 18/97 zo dňa 03.06.1998, z ktorého vyplýva, že uplatnenie základného práva predsa nemôže byť dôvodom pre nemožnosť nadobudnúť právo, alebo pre odňatie práva. Žalobca v 1/ rade taktiež poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo 98/2008 zo dňa 27.10.2009, v ktorom Najvyšší súd SR konštatoval, že „spornosť posúdenia vecí odvolacím súdom podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré je taktiež v rozpore s existujúcou súdnou praxou, keď napadnutým rozsudkom na základe tohto ustanovenia sa vlastne založilo nové právo, a to akoby nezrušiteľné právo žalovaných 1/, 2/ bývať v predmetnom rodinnom dome žalobcov bez právneho titulu; tým by došlo k trvalému bezodplatnému obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcov. Odvolací súd prehliadol, že vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme na základe zákona a za náhradu.“ Na podporu svojho tvrdenia, že jeho nárok nie je v rozpore s rozhodovacou praxou, poukázal žalobca v 1/ rade aj na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6Co/75/2012 z 11.12.2012.

Ďalej žalobca v 1/ rade v odvolaní označil napadnutý rozsudok za rozhodnutie v rozpore s princípmi právneho štátu, a to najmä s princípom právnej istoty. Pri tejto námietke žalobca v 1/ rade poukázal na rozhodnutia Okresného súdu Prešov, sp. zn. 17C/166/99 z 23.03.2003, ktorému predchádzalo uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 2Co/579/2001 zo dňa 20.09.2002, ktorými bol priznaný žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov žalobcu miestnou komunikáciou, ako aj na rozsudok Okresného súdu Prešov, sp. zn. 11C/258/2009 z 30.03.2010, potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 9Co/43/2010 zo dňa 20.12.2010, ktorými bol priznaný žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov cestou 1. triedy a rozsudok Okresného súdu Prešov, sp. zn. 9C/102/2009 z 21.11.2011, zrušený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 17Co/24/2012 zo dňa 19.04.2012, v ktorom odvolací súd konštatoval, že pokiaľ sa preukáže, že sporné pozemky žalobcu žalovaný užíval, došlo k bezdôvodnému obohateniu a na daný právny vzťah je potrebné aplikovať ustanovenia § 451 a ust. § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca v 1/ rade preto namietal, že súd prvej inštancie ignoroval aj zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.01.2013 a závery zo zasadnutia občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 15.05.2018 a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 17.05.2018, po prijatí ktorých boli zo strany Krajského súdu v Prešove priznávané nároky na náhradu za existujúce vecné bremeno zriadené na ich pozemkoch, a to rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove, č. k. 6Co/77/2017-1252 zo dňa 25.09.2018, č. k. 5Co/168/2017-761 zo dňa 27.09.2018, č. k. 18Co/115/2017-386 zo dňa 27.09.2018. Záverom žalobca v 1/ rade poukázal aj na konanie v totožnej právnej veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14C/75/2012, v ktorej súd prvej inštancie priznal žalobcom finančnú náhradu za užívanie predmetného pozemku voči žalovanému titulom bezdôvodného obohatenia a Krajský súd v Prešove rozsudkom, sp. zn. 2Co/93/2016 zo dňa 30.11.2017 uvedené rozhodnutie potvrdil.

Žalobca v 1/ rade v odvolaní tiež zdôraznil, že v posudzovanej právnej veci došlo zo strany súdu prvej inštancie k porušeniu princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, keďže súd prvej inštancie sa rozhodol postupovať inak a nerešpektoval právny názor Krajského súdu v Prešove prijatý na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia dňa 10.01.2013 ako aj názor najvyšších súdnych autorít vyjadrených vo svojich rozhodnutiach. Postup súdu prvej inštancie tak podľa žalobcu v 1/ rade nesie znaky svojvôle, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobca v 1/ rade navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe vyhovieť v celom rozsahu a priznať mu náhradu trov konania v rozsahu 100 % alebo rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podal aj žalobca v 2/ rade, ktorý taktiež namietal nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci. Žalobca v 2/ rade zdôraznil, že ustanoveniu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka neodporuje, pokiaľ niekto požaduje vydanie toho, čím sa na jeho úkor

niekto iný bezdôvodne obohatil, pretože právo žiadať vydanie takéhoto obohatenia priznáva priamo právny predpis, a to v konkrétnom prípade Občiansky zákonník v § 451. Žalobca v 2/ rade vyslovil názor, že za konanie v rozpore s dobrými mravmi možno považovať práve konanie žalovaných, keďže v rozhodnom období pozemky žalobcov užívali výlučne žalovaní stavbami - cestou III. triedy a chodníkom na nich ležiacim bez akejkoľvek náhrady. V závere odvolania žalobca v 2/ rade poukázal na totožnú právnu vec vedenú na Okresnom súde Prešov, pod sp. zn. 14C/75/2012 týkajúcu sa iba iného časového obdobia, v ktorom konaní už bola aj pre súd prvej inštancie záväzne vyriešená otázka nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia, preto považoval prijaté právne závery za záväzné aj v predmetnej právnej veci. Žalobca v 2/ rade navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť a priznať mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % alebo rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

K odvolaniam žalobcov sa vyjadril žalovaný v 2/ rade podaním z 19.08.2019. Rozsudok súdu prvej inštancie navrhol ako vecne správny potvrdiť a priznať mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vo svojom odvolaní žalovaný v 2/ rade poukázal na časti odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie týkajúceho sa súladu výkonu práv s dobrými mravmi ako aj na záver ESLP v spore A. B. proti Slovenskej republike v rozhodnutí z 02.07.2019, ktorého závery sú v plnom súlade so závermi napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie.

O odvolaní žalobcu v 1/ rade, ako aj odvolaní žalobcu v 2/ rade rozhodol prvýkrát Krajský súd v Prešove (ďalej len ako „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 15Co/16/2019 – 1138 zo dňa 18.2.2020 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným proti žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania každému v rozsahu 100%. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie v predmetnom spore vykonal potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil aj správny právny záver, preto v celom rozsahu poukázal na výstižné a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie. Odvolací súd konštatoval, že nárok žalobcov z titulu bezdôvodného obohatenia je čo do základu daný a jeho existenciu nie je možné uprieť už od zhotovenia stavby, pričom ďalej poukázal, že žalobcovia v čase kúpy nehnuteľnosti mali vedomosť, že ich právo predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním (§ 123 Občianskeho zákonníka) bude obmedzené od počiatku a nehnuteľnosti nebudú môcť byť využívané obvyklým spôsobom. Odvolací súd vyslovil presvedčenie, že úmysel žalobcov vlastniť predmetné nehnuteľnosti (tak ako mnohé ďalšie) bol motivovaný výlučne pohnútkou získavania majetkových výhod v neobmedzenom časovom období, spravidla voči štátu, či samosprávnemu subjektu pre pochybenia zodpovedných v čase neslobody (roky 1948 až 1989), ktoré konanie posúdil ako bezohľadnú dispozíciu s majetkom nesúladne s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorému nie je možné poskytnúť ochranu. Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie, ak tento posudzoval nárok žalobcov cez prizmu dobrých mravov, k čomu dodal, že pri ceste III. triedy, za užívanie ktorej sa platí spravidla len mýtny poplatok, je existencia bezdôvodného obohatenia na strane vlastníka stavby fikciou, pretože v súvislosti s vlastníctvom cestného telesa, či chodníka nedochádza k žiadnemu bezdôvodnému obohateniu v reálnej podobe, ale na ich udržiavanie sú potrebné finančné prostriedky, ktorých vynakladanie predstavuje zníženie majetku žalovaných a nie jeho navýšenie.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca v 1/ rade, o ktorom rozhodol Najvyšší súd SR (ďalej ako „dovolací súd“) uznesením sp. zn. 8Cdo/216/2020 zo dňa 29.6.2022 tak, že rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/16/2019 zo dňa 18.2.2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dovolací súd z dovolania žalobcu v 1/ rade vyvodil namietanú právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil, pričom táto spočívala v tom, či je súd v konaní o finančnej náhrade titulom vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie cudzieho pozemku viazaný právoplatným posúdením totožného nároku iným súdom (vyjadreným vo výroku rozhodnutia) za iné časové obdobie. Z odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR vyplýva, že táto otázka už bola riešená v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/44/2010 (R 40/2013), ktoré treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tomto rozhodnutí dovolací súd uviedol, že: „pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v

skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, je súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama) týmto vyriešením viazaný. ... Súd preto nesmie vychádzať z iného záveru o (ne)existencii uloženej povinnosti medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté.“ Dovolací súd ďalej zdôraznil, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, pričom nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. Podľa dovolacieho súdu je neprípustné akékoľvek nové právne posudzovanie otázky vyriešenej v právoplatne skončenej veci, v opačnom prípade ide o nerešpektovanie záväzného súdneho rozhodnutia a ignoranciu prejudiciálneho účinku podľa ust. § 228 ods. 1 CSP, čo znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti.

V odôvodnení uvedeného uznesenia dovolací súd uviedol, že Okresný súd Prešov rozsudkom z 13. januára 2016 č. k. 14C/75/2012-506 čiastočne vyhovel žalobcom v 1/ a v 2/ rade a žalovanému (Prešovský samosprávny kraj so sídlom v Prešove) uložil povinnosť zaplatiť obom žalobcom po 8.645,12 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia, ktorý rozsudok bol potvrdený odvolacím súdom rozsudkom z 30. novembra 2017 sp. zn. 2Co/93/2016. Dovolací súd preto dospel k záveru, že odvolací súd nerešpektoval prejudiciálny účinok právoplatného rozsudku Okresného súdu Prešov z 13. januára 2016 č. k. 14C/75/2012-506 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 30. novembra 2017 sp. zn. 2Co/93/2016, ktorým bola s účinkami ex tunc poskytnutá ochrana už porušeným subjektívnym právam žalobcov v 1/ a 2/ rade vyplývajúcim z ich hmotnoprávných vzťahov so žalovaným 1/ založených na existencii stavby a užívaní pozemku stavbou cesty stojacou na pozemku vo vlastníctve žalobcov, ktoré existovali aj v období rozhodnom pre posúdenie opodstatnenosti v prejednávanom konaní uplatnenej žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia (roky 2007 až 2009). Záver odvolacieho súdu, že konanie žalobcov spočívajúce v domáhaní sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva z titulu bezdôvodného obohatenia je voči žalovanému v 1/ rade konaním nesúladným s dobrými mravmi a nie je možné mu poskytnúť ochranu, podľa dovolacieho súdu nebol správny a odvolací súd sa pri posudzovaní uplatneného nároku tak odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Vzhľadom na závery prijaté odvolacím súdom v tejto veci odvolací súd opätovne prejednal odvolanie podané žalobcom v 1/ rade a žalobcom v 2/ rade, preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 378 a nasl. CSP bez toho, aby nariadil pojednávanie podľa § 385 CSP (a contrario), a viazaný právnym názorom dovolacieho súdu podľa ust. § 455 CSP dospel odvolací súd k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) a c) a § 391 CSP zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Žalobcovia žalobou doručenou súdu dňa 16.01.2009 sa voči žalovanému v 1/ rade domáhajú zaplata pohľadávky titulom bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území F. a to parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1201 m², na ktorej sa nachádza stavba cesty III. triedy a voči žalovaným v 1/ až 3/ rade taktiež zaplata titulom bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území F. a to parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 377 m², na ktorej sa nachádza stavba chodníka. Parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX a parc. č. XXXX/XX boli vytvorené geometrickým plánom číslo 1/2008 vyhotoveným D. B. G. dňa 12.01.2008 a to z pôvodnej parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1578m². Výšku bezdôvodného obohatenia žalobcovia v žalobe ustálili za obdobie od 17.01.2007 do 16.01.2009 vrátane, za 731 dní, za užívanie parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1201 m² v sume 19 639,20 eur a za užívanie parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 377 m² v sume 6.164,84 eur. Žalobcovia výšku bezdôvodného obohatenia učili od výšky nájmu, ktoré by boli obdržali ako vlastníci nehnuteľnosti, keby žalovaní mali platne uzavretú zmluvu o nájme k čomu predložili odborné vyjadrenie číslo 5/2007 znalca Ing. Milana Vinklera.

Súd prvej inštancie uznesením č. k. 8C/9/2009-261 zo dňa 08.12.2011 pripustil zmenu žaloby, podľa ktorej sa žalobcovia domáhajú zaplataenia voči žalovanému v 1/ rade každý po 13 448,37 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 10,50 % ročne z tejto sumy od 16.01.2009 do zaplataenia a voči žalovaným v 1/ až 3/ rade sa domáhajú taktiež zaplataenia každý po sume 4 221,51 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 10,50 % ročne z tejto sumy od 16.01.2009 do zaplataenia. Ďalším uznesením súd prvej inštancie č. k. 8C/9/2009-526 zo dňa 18.11.2013 pripustil zmenu žaloby, podľa ktorej sa žalobcovia domáhajú zaplataenia voči žalovanému v 1/ rade každý po 13.472,21 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 10,50 % ročne z tejto sumy od 16.01.2009 do zaplataenia a voči žalovaným v 1/ až 3/ rade sa domáhajú taktiež zaplataenia každý po sume 4.229,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 10,50 % ročne z tejto sumy od 16.01.2009 do zaplataenia.

K výške bezdôvodného obohatenia v priebehu súdneho konania pred súdom prvej inštancie žalobcovia predložili znalecký posudok číslo 225/2013 vyhotoveného znalcom v odbore stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby, odhad hodnoty nehnuteľností D. H. I. zo dňa 07.10.2013, ktorým určil všeobecnú hodnotu nájmu na parcele KN č. XXXX/XX a tiež č. 3145/25 zapísané na liste vlastníctva číslo XXX v katastrálnom území F. v období od 17.01.2007 do 16.01.2009 za účelom súdneho konania.

Počas konania pred súdom prvej inštancie žalovaný v 1/ rade predložil znalecký posudok číslo 91/2018 vyhotoveného znalcom z odboru stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby, odhad hodnoty nehnuteľností D. A. H. zo dňa 30.04.2018 vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty nájmu v období od 17.01.2007 do 16.01.2009 za pozemky parcelné číslo XXXX/XX a parcelné číslo XXXX/XX v katastrálnom území F. za účelom majetkovoprávneho vyporiadania pozemkov. Tiež žalobca v 1/ rade predložil ďalší znalecký posudok č. 32 vypracovaný Technickou univerzitou v Košiciach vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov nachádzajúcich sa v obci Prešov, katastrálne územie F. v období od 17.01.2007 do 16.01.2009 a to parciel registra „C“ parc. č. XXXX/XX J. XXXX/XX na účel súdneho konania a zároveň v tomto znaleckom posudku podali vyjadrenie k správnosti záverov znaleckého posudku číslo 91/2018 vyhotoveného znalcom D. A. H.. Žalovaný v 2/ rade taktiež predložil znalecký posudok pri stanovenie výšky nájomného za pozemky vo vlastníctve Mesta Prešov pre obdobie júl 2008 vyhotoveného znalcom D. H. I..

Súd prvej inštancie uznesením č. k. 8C/9/2009-526 zo dňa 18.11.2013 zároveň prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod spisovou značkou 14C/75/2012, ktorého predmetom je nárok na náhradu za užívanie nehnuteľností totožných s nehnuteľnosťami, za užívanie ktorých si žalobcovia uplatnili náhradu aj tohto konaní, pričom posúdenie existencie základu nároku v súvislosti s priebehom dražby nehnuteľnosti bolo pre súd prvej inštancie dôležité aj pre posúdenie platnosti nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcov v kontexte uplatneného nároku na náhradu za užívanie nehnuteľností.

Konanie vedené na Okresnom súde Prešov pod spisovou značkou 14C/75/2012 bolo právoplatne skončené rozsudkom z 13. januára 2016 č. k. 14C/75/2012-506 potvrdeným rozsudkom odvolacieho súdu z 30. novembra 2017 sp. zn. 2Co/93/2016. V tomto konaní sa žalobcovia domáhali vydania náhrady za užívanie nehnuteľnosti pozemkov parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX a parc. č. XXXX/XX titulom bezdôvodného obohatenia, a to konkrétne za obdobie od 17.1.2005 do 16.1.2007. Vykonaným dokazovaním v tomto konaní bolo jednoznačne preukázané, že žalobcovia boli v čase od 17.1.2005 do 16.1.2007 podielovými spoluvlastníkmi parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX evidovanej na LV č. XXX, k.ú. F., pričom nebolo sporné, že na predmetnej parcele sa nachádza cesta III. triedy č. 068010 privádzač na D1 Prešov - Ličartovce, ako aj príľahlý chodník. Nesporné tiež bolo, že žalobcovia nadobudli vlastnícke právo na základe kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol povolený dňa 5.8.1998 od predávajúceho I. H. - SUGAM, ktorý vlastnícke právo nadobudol (spolu s H. H.) v rámci privatizácie v súlade so zákonom č. 427/1990 Zb. v platnom znení na verejnej dražbe konanej dňa 9.2.1992. Pôvodným vlastníkom predmetnej parcely (pred privatizáciou), ktorá vznikla z parciel č. XXXX/X, XXXX/X, XXXX/X J. XXXX/X bol Československý štát - OPP Koža, Guma, Textil Prešov, pričom na týchto parcelách bola v období od roku 1982 do roku 1992 realizovaná výstavba pozemnej komunikácie,

ktorú realizoval štát ako stavebník na základe právoplatne vydaného rozhodnutia o umiestnení tejto stavby, na základe stavebného povolenia a kolaudačného rozhodnutia. V tomto konaní tiež súd prvej inštancie ustálil, že Prešovský samosprávny kraj nie je pasívne legitimovaný čo do nároku za užívanie prilahlého chodníka, keďže tento netvorí súčasť cesty, pričom zo stanoviska ministerstva korešpondujúceho s kolaudačným rozhodnutím vyplynulo, že pozemná komunikácia bola odovzdaná do správy Okresnej správy ciest a chodník bol odovzdaný do správy Mestských komunikácií Prešov. Poukazujúc na závery odvolacieho súdu, ktorými bol súd v tomto konaní viazaný, a ktoré poukázali na judikatúru týkajúcu sa náhrady bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním zastavaného pozemku na úkor vlastníka pozemku, keď v tejto súvislosti akcentuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 8/2009, resp. nález Ústavného súdu SR vo veci III. ÚS 237/09, či rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo 52/2009, v ktorých rozhodnutiach súdy konštatovali, že užívateľ cudzej veci bez právneho dôvodu je povinný vydať bezdôvodné obohatenie peňažnou formou, rozsah ktorého plnenia je vyjadrený peňažnou čiastkou, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie, či prenajatie veci, súd v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod spisovou značkou 14C/75/2012 považoval nárok žalobcov za žalované obdobie ohľadom pozemku nachádzajúceho sa pod cestou za daný, preto súd žalobe v tejto časti vyhovel. Výšku bezdôvodného obohatenia určil vo výške nájomného v zmysle odborného vyjadrenia D. H. I. zo dňa 10.1.2007, pričom fakt, že ide o využívanie pozemku verejnoprávnym subjektom na účely komunikácie nemohol vlastníkov pozemku ukrátiť.

Z vyššie uvedených zistení odvolaciemu súdu vyplýva, že žalobcovia si v tomto súdnom konaní uplatňujú totožný nárok, ako si uplatnili v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod spisovou značkou 14C/75/2012 a to nárok na zaplatenie bezdôvodného obohatenia titulom náhrady za užívanie nehnuteľnosti pozemkov parcely registra „C“ parc. č. XXXX/XX a parc. č. XXXX/XX v kat. úz. F., obec Prešov, avšak za iné časové obdobie a to od 17.01.2007 do 16.01.2009 vrátane. Súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 8C/9/2009-834 zo dňa 25.10.2018 žalobu žalobcov zamietol s právnym záverom, že výkon práva žalobcov voči žalovaným je v rozpore s dobrými mravmi, s ktorým právnym záverom sa stotožnil aj odvolací súd v potvrdzujúcom rozsudku sp. zn. 15Co/16/2019 zo dňa 18.2.2020. Avšak dovolací súd vo svojom uznesení sp. zn. 8Cdo/216/2020 vyslovil, že tento právny záver odvolacieho súdu nie je správny, keďže už súd prvej inštancie nerespektoval právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia (§ 226, § 227, § 228 a § 230 CSP), v ktorom už bolo totožná právna otázka medzi tými istými stranami sporu a o tom istom základe nároku vyriešená.

Vyššie súdne authority v rámci svojej rozhodovacej činnosti už viackrát vyslovili, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, je splnený základný predpoklad na to, aby súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď. Tak ako uviedol aj dovolací súd v uznesení sp. zn. 8Cdo/216/2020, súd nemôže ako predbežnú otázku riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, pričom akékoľvek nové právne posudzovanie v inom ďalšom konaní tých istých účastníkov je neprípustné a je porušením viazanosti uloženej v ust. § 228 ods. 1 CSP.

Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie v rozsudku č. k. 8C/9/2009-834 zo dňa 25.10.2018 vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že hoci samotné podanie takejto žaloby je právom aprobovaný postup jednak v zmysle Civilného sporového poriadku a jednak podľa § 2 ods. 3 Ústavy SR, avšak takémuto výkonu práva nie je možné poskytnúť právnu ochranu pre príkry rozpor s dobrými mravmi, keďže žalobcovia pri nadobúdaní predmetných nehnuteľností vedeli, že budú obmedzení na svojich vlastníckych právach a ako právní nástupcovia predchádzajúcich vlastníkov chceli byť (vzhľadom na vedomosť o reálnom stave pozemkov) na svojich vlastníckych právach obmedzení, pretože im bolo

(muselo byť) zrejme, že tieto pozemky sú vo faktickom stave, v akom sa nachádzajú, nepoužiteľné napr. na výstavbu a pod., keďže sa na nich nachádza stavba - cestné teleso.

Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 Občianskeho zákonníka, predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

Vydanie náhrady za užívanie nehnuteľnosti titulom bezdôvodného obohatenia žalobcovia ako podieloví spoluvlastníci žiadajú za obdobie od 17.01.2007 do 16.01.2009 vrátane, teda za obdobie pred nadobudnutím účinnosti § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe ktorého bolo kreované zákonné vecné bremeno s účinnosťou od 1.7.2009.

V Občianskom zákonníku je inštitút bezdôvodného obohatenia konštruovaný ako záväzkový právny vzťah medzi tým, kto sa na úkor iného obohatil a tým, na úkor koho došlo k bezdôvodnému obohateniu. Bezdôvodným obohatením je tak majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Odvolací súd poukazuje na svoje závery v rozsudku sp. zn. 2Co/93/2016 z 30.11.2017, v ktorom uviedol: „Podstatné v tejto súvislosti je, že žalovaný zaberá v rozhodnom období pozemok, ktorý bol spoluvlastníctvom žalobcov, so spoluvlastníkmi sa právne nevyrovnal, v dôsledku čoho sa bezdôvodne na úkor žalobcov obohatil a len samotný fakt, že ide o využívanie pozemku „pre všetkých“, teda na verejnoprospešný účel, nemôže vlastníkov ukrátiť (do pozornosti rozsudok KS Prešov sp. zn. 6Co/75/2012). Ani prípadné potvrdenie skutočnosti, že právni predchodcovia žalobcov nežiadali náhradu neznamena, že im zaniklo právo na náhradu. Nežiať náhradu znamená vo svojej podstate pasivitu pri zaberaní pozemku. Neuplatnením práva na náhradu sa toto právo uplynutím času mohlo len maximálne oslabiť, pretože nie je vyňaté z premlčania (§ 100 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka). Bezdôvodné obohatenie (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka) vzniká nielen v prípade, ak sa protiprávne rozmnoží majetok obohateného, ale aj vtedy, ak sa doterajší majetok nezmenšil, aj keby sa zmenšil v prípade plnenia si zákonných povinností (porovnaj R 25/1986, NS SR 3Cdo252/2007). Niet dôvodu nevzťahovať uvedené pravidlo aj na stav, ak obohatený, vrátane verejnoprávneho subjektu využíva pozemok bez právneho dôvodu na účely cestnej komunikácie, keď primeranú náhradu za bezdôvodné obohatenie v prípade sporu určí súd podľa okolností konkrétneho prípadu.“

Užívanie cudzej veci bez zmluvy o nájme, prípadne bez iného právneho titulu oprávňujúceho užívať cudziu vec predstavuje typický príklad plnenia bez právneho dôvodu. V tomto prípade vzniká majetkový prospech tomu, kto realizuje užívateľské oprávnenie bez toho, že by sa jeho majetkový stav zmenšil o prostriedky vynaložené v súvislosti s právnym vzťahom, ktorý zakladá užívateľské právo k veci. Osoba bezdôvodne obohacujúca, ktorá spotrebovávajú plnenie v podobe výkonu práva, je povinná vrátiť bezdôvodné obohatenie v peňažnej forme. Majetkovým vyjadrením tohto prospechu je peňažná suma, ktorá zodpovedá sumám obvykle vynakladaným v danom mieste a čase za užívanie v obdobnej

veci, spravidla formou nájmu, ktorý by nájomca bol za bežných okolností povinný plniť podľa platnej nájmovej zmluvy a dôvodne sa táto náhrada porovnáva s obvyklou výškou nájmu. Aj v rozsudku sp. zn. 2Co/93/2016 zo dňa 30.11.2017 odvolací súd „hodnotí takto stanovené obvyklé nájomné, ktoré zodpovedá vzniknutému bezdôvodnému obohateniu, ako primerané s prihliadnutím na skutočnosť, že ide o pozemok zastavaný cestnou komunikáciou, o čom žalobcovia v čase nadobudnutia nehnuteľnosti vedomosť mali.“

Vzhľadom na vyššie uvedené preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, keďže je toho názoru, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, čo sa prejavilo v nerešpektovaní prejudiciálneho účinku skoršieho rozhodnutia o tom istom nároku medzi stranami sporu, v dôsledku čoho tiež súd prvej inštancie nevykonal navrhované dôkazy a vzhľadom na zachovanie práva na dvojinštančnosť konania nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom. Nesprávne právne posúdenie súdom prvej inštancie teda spôsobilo, že súd prvej inštancie sa nezaoberal ani výškou požadovanej náhrady a ani námietkou premĺčania vznesenou žalovaným v 1/ rade, pričom ako je uvedené vyššie obe strany sporu súdu predložili viaceré dôkazy k výške všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov. Preto bude úlohou súdu prvej inštancie, rešpektujúc závery dovolacieho a odvolacieho súdu o nemožnosti riešenia právnej otázky čo do základu nárokov žalobcov inak ako v konaní vedenom o pred Okresným súdom Prešov sp. zn. 14C/75/2012, opätovne vec prejednať a rozhodnúť o nároku žalobcov na náhradu za užívanie nehnuteľností za obdobie od 17.01.2007 do 16.01.2009 a za tým účelom vyhodnotiť dôkazy predložené stranami sporu, ako aj vysporiadať sa s námietkou premĺčania prednesenou žalovaným v 1/ rade

Súd prvej inštancie tiež rozhodne o trovách prvoinštančného ako aj dovolacieho a odvolacieho konania (§ 396 CSP).

Súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).